

EEN LEVEN LANG BEWEGEN

Gronings Sportakkoord

Minister Bruno Bruins heeft samen met vertegenwoordigers van de sport, gemeenten en andere organisaties op 29 juni 2018 het eerste Nationale Sportakkoord getekend: 'Sport verenigt Nederland'. Doel van het Sportakkoord is om de organisatie en financiën van de sport toekomstbestendig te maken. De uitvoering van het Nationaal Sportakkoord moet lokaal gaan plaatsvinden, gebaseerd op lokale ambities en energie.

Vanaf juli 2019 is het proces om te komen tot een Gronings Sportakkoord uitgevoerd waarbij meer dan 100 personen betrokken zijn geweest (zie bijlage 1). Personen werkzaam bij sport- en beweegorganisaties, het sociale domein, kennisinstellingen, maar ook vrijwilligers namens lokale sportverenigingen, belangengroepen en netwerken hebben hun input geleverd. Dit is een uniek proces geweest dat ook heeft geleid tot een nieuw gemeente breed netwerk ten aanzien van sport en bewegen. Dit netwerk zorgt voor een succesvolle uitvoering van het Gronings Sportakkoord.

Tijdens het proces is veelvuldig de waarde van sport en bewegen voor de gemeente Groningen aangehaald. De waarde van de reeds aanwezige sport- en beweegaanbieders: de honderden sportverenigingen, de beweeglocaties in de openbare ruimte, het bewegingsonderwijs en de beweegmogelijkheden voor mensen met een beperking¹. Maar ook wordt de waarde voor de samenleving besproken in termen van sociale cohesie, participatie en heel nadrukkelijk 'gezondheid'. Met gezondheid bedoelen we dan positieve gezondheid: *Het vermogen je aan te passen en je eigen regie te voeren in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.*

Het Gronings Sportakkoord biedt ruimte om een koppeling te maken met het nog te sluiten Regionale Preventieakkoord. In de provincie Groningen wordt momenteel gewerkt aan de ontwikkeling van een Regionaal Gezondheidsakkoord (preventieakkoord).

Het Regionaal Gezondheidsakkoord richt zich op het vergroten van de gezondheid en het welbevinden van inwoners. Daarbij is van belang dat sociale en fysieke factoren uitnodigen tot gezond gedrag. Sport en bewegen is daarbij een middel om de positieve gezondheid van inwoners te bevorderen door middel van fysieke activiteit, zingeving, meedoen en ontmoeting.

Het Gronings Sportakkoord en het nog te sluiten Regionaal Preventieakkoord versterken elkaar in het doel om de gezondheid en het welbevinden van de inwoners te versterken. De ambitie van het Gronings Sportakkoord leidt ook tot het verbeteren van de ervaren positieve gezondheid van de inwoners.

Ambitie Gronings Sportakkoord

Het Gronings Sportakkoord heeft als ambitie: *Iedere inwoner van de gemeente Groningen kan op eigen niveau met plezier sporten en bewegen.*

---

¹ Daar waar 'mensen met een beperking' genoemd worden, bedoelen we: mensen met een psychische handicap, fysieke handicap, verstandelijke beperking, doven & slechthorenden en blinden & slechtzienden.

Thema's Sportakkoord

Om de ambitie te realiseren is het nodig om op specifieke thema's aandacht te besteden aan het Gronings sport- en beweeglandschap. De nadrukkelijke wens van betrokkenen is om geen nieuwe projecten of initiatieven op te tuigen in de uitvoering van het Gronings Sportakkoord, maar beter te benutten wat er in de gemeente reeds aanwezig is. Daarbij wordt veelal aangehaald dat er meer aandacht besteed moet worden aan het ophalen van de wensen en vragen van inwoners op wijk- en dorpsniveau om vervolgens het meest passende aanbod daaraan te verbinden. Er kan gebruik gemaakt worden van de expertise die al aanwezig is bij de professionals in de wijken en dorpen, of van het reeds aanwezige sport- en beweegaanbod. Het zichtbaar maken en goed ontsluiten van het huidige sport- en beweegaanbod kan tevens verbeterd worden.

Specifiek betekent dit dat het Gronings Sportakkoord zich focus op de volgende drie thema's:

Inclusief Sporten en bewegen

Het moet voor iedereen in de gemeente Groningen mogelijk zijn om te kunnen sporten en bewegen. Ongeacht leeftijd, geslacht, geloof of beperking, iedereen moet gebruik kunnen maken van het reeds aanwezige aanbod. Het begint bij bewegen om vervolgens te gaan sporten en te blijven sporten.

- Veel sportparken of beweeglocaties in de openbare ruimte kunnen nog beter benut worden dan op dit moment gebeurt. Hiervoor is veelal (extra) inzet van professionals op wijk- en dorpsniveau nodig. Professionals die mensen in beweging weten te krijgen, in gesprek gaan met de doelgroep, onderliggende problematiek achterhalen en waar nodig vervoer richting het sportmoment regelen. Voor het sportmoment is deskundige begeleiding van belang in het ophalen van de wensen. Het gaat hierbij om het ontwikkelen van vertrouwen en vanuit maatwerk inspelen op de vraag van de deelnemer. De motivatie om in beweging te komen is per individu verschillend. Voor de één is dat bewegen op een laagdrempelig niveau om vertrouwen te ontwikkelen en sociale contacten aan te gaan. Voor de ander is dat vanuit een prestatieve en competitiegerichte motivatie. Hier liggen kansen om WIJ teams meer te betrekken in de samenwerking en meer kennis bij te brengen in het beweeginclusief denken. WIJ teams hebben de 'voelsprietten' in de wijk/het dorp, beschikken over veel kennis in de begeleiding en ondersteuning van mensen. Door de samenwerking op het gebied van sport te intensiveren worden er meer wijkbewoners bereikt. In bijvoorbeeld de wijk Beijum gebeurt dit al, waarbij er een medewerker van de WIJ intensief met sport bezig is en dit ook onder de aandacht brengt bij de overige medewerkers en de samenwerking zoekt met de sportparkmanager en andersom.
- Het betekent ook dat het aanbod beter zichtbaar gemaakt moet worden. WIJ-teams kunnen betrokken worden bij het helder krijgen welk sport- en beweegaanbod er aanwezig is in een dorp of wijk, zodat zij daar zelf ook meer inzicht in krijgen. Naast sportverenigingen en commerciële aanbieders behoren ook laagdrempelige wandelclubjes tot dit aanbod. Specifiek voor mensen met een beperking is het via de website www.unieksporten.nl wel zichtbaar welk aanbod er is, maar de doelgroep weet dit niet altijd te vinden, of weet niet goed welke sport bij hen past. Dit vraagt enerzijds om meer informatie voor deze doelgroep, maar ook om nog beter inzichtelijk te krijgen waar deze doelgroep behoefte aan heeft.

Duurzame sportinfrastructuur

De sportinfrastructuur in de gemeente Groningen ontwikkelt zich. Waar er van oudsher werd gesport op afgesloten sportparken en in sport- en spelhallen vindt er steeds meer verschuiving plaats naar 'open sportparken' en bewegen in de openbare ruimte. Het gaat dan om sportparken waar het 16 uur per dag mogelijk is om gebruik te maken van de faciliteiten, of om faciliteiten in de openbare ruimte waar men eigenhandig gebruik van kan maken.

- Het is een wens en ambitie om meer 'open sportparken' in de gemeente Groningen te realiseren, maar het ontbreekt aan geschoold kader om overdag begeleid te kunnen sporten. Voor niet-actieve Groningers kan de drempel te hoog zijn om direct lid te worden van een vereniging om in

de avonduren mee te trainen en in het weekend een wedstrijd te hebben. Overdag op een laagdrempelige manier, met deskundige persoonlijke begeleiding aan het bewegen gaan is een eerste stap. Dit biedt kansen om gebruik te maken van de vrijwilligers en infrastructuur van een sportvereniging en op die manier nieuwe vormen van lidmaatschap bij een sportvereniging te ontwikkelen.

- Als vervolgens de stap gemaakt wordt richting lidmaatschap van een vereniging dan is het ook wenselijk dat verenigingen zo toegerust zijn dat mensen lid willen blijven. Dat begint bij voldoende organisatiekracht bij sportaanbieders, maar ook een kwalitatief goed bestuur, kader en accommodatie zijn onontbeerlijk. Tegelijk zorgen recente bezuinigingen bij de gemeente Groningen dat na 2020 samen met partners gekeken moet worden naar andere vormen van verenigingsondersteuning omdat de subsidie hiervoor wegvalt.
- Ook wat betreft het bewegen in de openbare ruimte lijkt de al sportieve Groninger voornamelijk gebruik te maken van de aanwezige faciliteiten. Aantrekkelijk aanbod creëren voor jongeren en niet-actieve Groningers vraagt om meer activatie van de beweegparken en het beter onder de aandacht brengen van de mogelijkheden onder deze doelgroepen. Er wordt tevens geopperd om aantrekkelijk sport- en spelmateriaal beschikbaar te stellen op wijk- en dorpsniveau. Maatschappelijke sportcoaches kunnen dit materiaal dan gebruiken om in de wijken of dorpen aantrekkelijke sport- en beweegactiviteiten te organiseren. Daarnaast kunnen ook jongeren in de wijk of het dorp 'opgeleid' worden om als beweegcoach actief te worden. Een voorbeeld hiervan is het scholarship programma van De Krajicek Foundation.²

Van jongs af aan vaardig in bewegen

Voorkomen is beter dan genezen. Dit begint bij toekomstige ouders en de eerste 1000 dagen van een kind tot aan het bewegingsonderwijs op het basis- en voortgezet onderwijs. Als we sport en bewegen nog leuker willen maken dan zal er al op jonge leeftijd aangeleerd moeten worden dat bewegen en sporten leuker is dan niet-bewegen en sporten.

- In het basisonderwijs liggen kansen om meer aandacht te besteden aan 'bewegend leren'. Tijdens de rekenles of taallessen kunnen er bewegende didactische oefeningen uitgevoerd worden om zo het zitten tegen te gaan en de lessen leuker te maken. Het ontbreekt docenten vaak aan kennis om bewegend leren te integreren in het onderwijs.
- Sportaanbieders dienen (meer) aandacht te hebben voor een positieve sportcultuur. Meedoen is belangrijker dan winnen en goed geschoold kader is beter pedagogisch didactisch onderlegd dan de meeste vrijwilligers. Verenigingen zijn zo toegerust dat mensen die de vereniging bereiken ook willen blijven sporten bij de vereniging.

---

² <https://krajicek.nl/scholarshippers/>

Praktische vertaling

De voorgenoemde drie thema's zijn nog vrij breed en bieden ruimte om focus te ontwikkelen om vanaf 1 januari 2020 tot uitvoering te komen van het Gronings Sportakkoord. Daarom maken we een praktische vertaling naar 3 concrete maatregelen die kansrijk zijn en waar direct meerwaarde mee gecreëerd kan worden. Deze 3 maatregelen bieden ook kansen voor sportaanbieders en organisaties in de betreffende wijken en dorpen om bij aan te sluiten.

Sportwijken Groningen (volgens model Sportwijk Beijum)

Sportwijk Beijum is een reeds bestaand initiatief in Beijum, dat met een lange aanlooptijd is geworden tot een succesvol concept. Voor de doorontwikkeling van het concept is het van belang dat er continuïteit komt in de betrokken professionals in Beijum en er mogelijk extra maatschappelijke sportcoaches betrokken worden die de vraag vanuit de wijk kunnen ophalen. Het concept is tevens heel kansrijk om uitgevoerd te worden in de andere aandachtswijken: De Hoogte, Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk (SPT), maar ook in de Korrewegwijk en het Oosterpark liggen kansen.

Doel	Inwoners van de aandachtswijken (Beijum, De Hoogte, Indische Buurt, SPT) aan het bewegen krijgen en houden
Doelgroep	Men richt zich op <i>alle</i> inwoners van de aandachtswijken, jong en oud, al heel sportief of nog helemaal niet. Het gaat om plezier en lekker actief bezig zijn.
Aanpak	Het concept van Sportwijk Beijum brengt bewoners in beweging. Het is geen nieuwe organisatie, maar een beweging die anderen in beweging brengt. Professionals brengen bestaand aanbod onder de aandacht en helpen om nieuwe sporten en beweegmomenten te creëren vanuit de behoefte uit de wijk. Een professional vanuit het WIJ team, en een professional die vanuit de sportaanbieders werkt, doen dit door te kijken waar behoefte aan is, zoals sporten voor mensen die het minder breed hebben, voor kinderen en jongeren die minder snel op een vereniging zullen gaan, voor bewoners met een beperking of bewoners zonder netwerk en die zich eenzaam voelen. WIJ teams kunnen meer 'beweeginclusief' gaan denken en werken en de aanwezige sportaanbieders kunnen hun aanbod en organisatiekracht door ontwikkelen voor deze doelgroepen.
Activiteiten	Bewegen in de openbare ruimte, sporten op een sportpark, sporten bij een sportvereniging.
Partners	WIJ teams in Beijum, De Hoogte, SPT en Indische Buurt. GVAV, Oosterparkers, DIO, Indoor Soccer Centre, ROG, Pitch & Putt, Snowlimits, VVK, Sportcentrum Noord, Stichting STOOT, BijHem Community, Alfa College, Hanzehogeschool, SKSG, VitaalNed, huisartsen en fysiotherapiepraktijken, Gemeente Groningen, Sport050, overige sport- en beweegaanbieders.
Budget	€60.000 per jaar. (Dit is inclusief uren van betrokken organisaties/personen om het project/pilot te organiseren en coördineren).
Looptijd	2020 en verder

Sportwijk Zuid

Hier gaat het om de ontwikkeling van een samenwerking op wijkoverstijgend niveau in Groningen Zuid waarbij sportaanbieders, onderwijs en welzijnsorganisaties samenwerken om niet-actieve inwoners aan het bewegen te krijgen en houden. Het gaat hier om een pilot. Indien dit succesvol is kan dit worden opgeschaald naar meerdere wijken.

Doel	Niet-actieve inwoners van Groningen Zuid (Helpman, Wijert, Haren) aan het bewegen krijgen en houden
Doelgroep	Inwoners van Groningen Zuid, specifiek inwoners met een zorgindicatie.
Aanpak	<p>Een maatschappelijke sportcoach die werkt vanuit WIJ De Wijert en goede aansluiting heeft met de 1^e lijns zorgaanbieders in Zuid en het Gebiedsondersteunend Netwerk. Deze professional brengt mensen in beweging, gaat in gesprek met de doelgroep en achterhaalt de onderliggende problematiek. Deze professional zorgt er ook voor dat inwoners (door een bevoegd persoon), indien wenselijk, doorverwezen worden richting gecombineerde leefstijl interventies.</p> <p>De maatschappelijke sportcoach is iemand die kan verbinden. Een netwerker, die goed is in het maken van een omgevingscan. Welke organisaties, projecten, initiatieven en stakeholders zijn er al? Hoe kan er samenwerking ontstaan? Iemand die op verschillende niveaus gesprekken kan voeren en mensen kan overtuigen en inspireren.</p> <p>In samenwerking met de maatschappelijke sportcoach, ontsluit (en verbetert) een sportmanager het huidige sport- en beweegaanbod van meerdere sportaanbieders (sportpark Coendersborg, Esserberg, Europapark). Deze persoon zorgt er ook voor dat het sportaanbod goed aansluit bij de behoefte van de wijk, zodat inwoners in de wijk op eigen niveau uitgenodigd en uitgedaagd worden om te gaan bewegen, ontmoeten en ontwikkelen. Sportaanbieders worden vanuit eigen organisatie geholpen om meer en beter met elkaar samen te werken.</p>
Activiteiten	Old Stars, Walking Football, Bootcamp (light), FC Groningen Gezond en Fit
Partners	VitaalNed, Stichting STOOT, Huis voor de Sport Groningen, WIJ de Wijert, GON Zuid Vooruit, Noorderpoort Europapark, Amicitia VMC, Oranje Nassau cvv, s.v. Blauw-Geel 1915, VV Helpman, FC Groningen in de Maatschappij, Medisch Centrum Zuid(MCZ) , NIC., Gemeente Groningen, Sport050, overige sport- en beweegaanbieders.
Budget	€50.000 per jaar. (Dit is inclusief uren van betrokken organisaties/personen om het project/pilot te organiseren en coördineren).
Looptijd	2020 en verder

Maatschappelijke sportcoach voor mensen met een beperking (gemeente breed)

In de gemeente Groningen liggen kansen om gemeente brede aandacht te besteden om mensen met een beperking aan het bewegen en sporten te krijgen en houden. Er bestaan een aantal succesvolle initiatieven, maar zij bedienen bij lange na niet de volledige vraag vanuit de totale doelgroep.

Doel	Sportaanbod creëren en aanbieden voor mensen met een beperking
Doelgroep	Mensen met een beperking in de gemeente Groningen
Aanpak	<p>Een maatschappelijke sportcoach die goed zicht heeft op de wensen van mensen met een beperking, in de gemeente Groningen. De bestaande sport- en beweeginfrastructuur kan gebruikt worden om aanbod voor deze doelgroep te creëren, voor zover dat er nog niet is. Deze maatschappelijke sportcoach voert ook zelf de sport- en beweegactiviteiten uit met de doelgroep, of zorgt ervoor dat er bekwame professionals betrokken worden voor het begeleiden van de doelgroep. Mensen met een beperking hebben vaak meer individuele begeleiding nodig. Hiervoor kan ook aansluiting gevonden worden bij sportverenigingen met bestaand aanbod, UMCG revalidatiegeneeskunde, fysiotherapiepraktijken en zorginstellingen.</p> <p>De maatschappelijke sportcoach is iemand die kan verbinden. Een netwerker, die goed is in het maken van een omgevingsscan. Welke organisaties, projecten, initiatieven en stakeholders zijn er al? Hoe kan er samenwerking ontstaan? Iemand die op verschillende niveaus gesprekken kan voeren en mensen kan overtuigen en inspireren.</p>
Activiteiten	Bewegen bij fysiotherapiepraktijken, bewegen in de openbare ruimte, sporten in verenigingsverband.
Partners	Huis voor de Sport Groningen, Uniek Sporten, Kids United, Special Heroes, Werkgroep Toegankelijk Groningen, Stichting De Brug, FC Groningen in de Maatschappij, Sportcentrum Noord, Vereniging Watersport de Twee Provinciën, FitGaaf!, Gemeente Groningen, Sport050, overige sport- en beweegaanbieders.
Budget	€40.000 per jaar. (Dit is inclusief uren van betrokken organisaties/personen om het project/pilot te organiseren en coördineren).
Looptijd	2020 en verder

Naast deze 3 maatregelen zijn er ook nog andere initiatieven die kansrijk zijn, maar meer aandacht nodig hebben om concreet uit te kunnen voeren.

Kansrijke projecten in 2020 en 2021

- Ontwikkelen, beheren en uitvoeren van sportaanbod op een Open Sportpark. Een aantal verenigingen wil graag toewerken naar een Open Sportpark. Soms weten zij niet waar te beginnen, of hebben onvoldoende capaciteit binnen de vereniging. Deze verenigingen kunnen ondersteund worden in de organisatiekracht voor het ontwikkelen van sportaanbod of ophalen van de vraag uit de omliggende dorpen en wijken. Maar het is ook mogelijk om de leden te laten participeren aan trainingen/cursussen voor het ontwikkelen van pedagogisch klimaat. En ten slotte hulp bij het ontwikkelen van gedifferentieerd sportaanbod zodat van bewoners uit omliggende wijken en dorpen meer sport- en beweegaanbod kan worden geboden.

- Een Sporthopper met een beweeg- en sportaanbod/cursusaanbod op wijk- en dorpsniveau voor de leeftijd van 0 jaar tot en met 100 jaar. De huidige Sport & Cultuurhopper voorziet alleen in de doelgroep van kinderen van 4 tot 13 jaar, terwijl jongeren en volwassenen ook gebruik zouden kunnen maken van dit systeem. Doel is dat deelnemers uiteindelijk middels een Sporthopper structureel uitstromen naar een sportaanbieder. Het huidige systeem dat het Huis voor de Sport Groningen gebruikt voor de Sporthopper kan worden gebruikt voor een algemene Sporthopper.
- Gecombineerde Leefstijl Interventies die zich richten op niet actieve inwoners van Groningen. Volwassenen met overgewicht en een extra risicofactor en volwassenen met obesitas komen in aanmerking voor een gecombineerde leefstijlinterventie. Een eerste doel is om de deelnemers gezonder te laten leven en vooral te bewegen. Organisaties zoals Medisch Centrum Zuid en VitaalNed kunnen deze trajecten begeleiden onder meer in de fitnessruimte of mensen laten deelnemen aan beweegactiviteiten. Vervolg moet zijn dat MCZ hen ook toe kan leiden naar andere sport en beweegactiviteiten in de buurt. Lentis Leefstijl heeft veel kennis te bieden over het activeren van kwetsbare groepen.
- Bewegend leren integreren in het basisonderwijs. Op wijk- en dorpsniveau workshops organiseren voor L.O. docenten en groepsleerkrachten hoe zij de waarde van sport en bewegen meer terug kunnen laten komen in het onderwijs. L.O. docenten kunnen een leidende rol vervullen binnen de school en het naschoolse beweegaanbod in de kinderopvang/BSO. Een pilot is reeds gestart in de gemeente Tynaarlo, het lijkt relatief eenvoudig om deze ook in de gemeente Groningen uit te voeren. Groningse kennisinstellingen (Alfa College en Hanzehogeschool) kunnen hier een leidende rol in spelen in samenwerking met het basis- en voortgezet onderwijs.

Voor de uitvoering van het Gronings Sportakkoord is in 2020 en 2021 €200.000 per jaar beschikbaar. Voor de drie concrete projecten/maatregelen is €150.000 per jaar begroot, waardoor er nog €50.000 per jaar beschikbaar blijft voor de kansrijke projecten. Tevens zijn er aanvullende mogelijkheden tot financiering, daarover meer in de volgende paragrafen.

Rol professionals & partners

De uitvoering van het Gronings Sportakkoord is geen sportstimulering an sich. Sport draait om meer dan het louter bewegen en sport- en beweegbeleid is iets anders dan healthy ageing. Tegelijkertijd is het fysiek actief zijn wel een belangrijk startpunt voor het überhaupt deelnemen aan de samenleving. De theorie van Nicholas Rowe (2018) is een belangrijke onderlegger bij het Gronings Sportakkoord. Sport is in zijn ogen een historisch gegroeid, betekenisvol en veranderbaar sociaal-cultureel ecosysteem. Om daar op een actieve en duurzame wijze aan deel te (kunnen) nemen heb je een specifieke voorraad aan fysieke, mentale en sociale kwaliteiten nodig. Sommige daarvan krijg je met je geboorte mee. Het merendeel echter zal je in de loop van je leven dienen te verwerven en verder ontwikkelen. Sporting Capital (sportief kapitaal) is het geheel aan vermogens dat voor actieve sportdeelname nodig is en bijdraagt aan een duurzaam sportieve loopbaan. Dit sportieve kapitaal ontwikkelt zich op verschillende niveaus langs met elkaar samenhangende lijnen. Wil sportbeleid op termijn succesvol zijn dan is maatwerk bij het ontwerpen en realiseren van beleidsinterventies een eerste vereiste om vervolgens te kijken naar 'onbenut potentieel of groeivermogen van personen'. Vandaar dat er in dit Sportakkoord ook wordt gefocust op pilots op wijk- en dorpsniveau, dat vergemakkelijkt het maatwerk. Meer uitleg over het sportieve kapitaal is te lezen in bijlage 2.

- Als het over maatwerk op wijk- en dorpsniveau gaat dan is er een nadrukkelijke rol weggelegd voor de 'maatschappelijke sportcoach' in dit Sportakkoord. Deze sportcoach zorgt voor werving en toeleiding van kwetsbare deelnemers naar het sport- en beweegaanbod. Deze sportcoach helpt bij het ontwikkelen van vertrouwen om in beweging te komen en überhaupt actief te worden. Deze sportcoach heeft tevens een coördinerende en verbindende rol in de wijk of het dorp tussen

alle relevantie organisaties. Het is de vraag of de huidige buurtsportcoaches voldoende toegerust zijn in de gemeente Groningen. Stichting STOOT, Huis voor de Sport Groningen, Alfa College en de WIJ teams hebben goed zicht op de competenties en vaardigheden van de maatschappelijke sportcoach en kunnen ook een rol spelen in het werven en opleiding.

- Het ontwikkelen en delen van kennis. De uitvoering van de projecten biedt kansen om de koppeling te maken met het onderwijs. Studenten van onder andere het Alfa-College, Hanze Instituut voor Sportstudies en het Noorderpoort College worden betrokken bij de uit te voeren activiteiten, monitoring en onderzoeken om kennis te verzamelen die in diverse opleidingen kan worden verwerkt.
- Ontwikkelen, beheren en uitvoeren van sportaanbod op een open sportpark. Het ondersteunen van sportverenigingen, of het faciliteren van een sportparkmanager. Deze rol kan o.a. vervuld worden door: sportaanbieders, Huis voor de Sport Groningen, Stichting STOOT.
- Intensieve begeleiding van mensen naar een gezondere levensstijl en het vervolg, het toeleiden naar blijvend bewegen (beweegactiviteiten in de buurt, zodat het uit het medische traject wordt gehaald). 'Van noodzaak naar pleasure'. Partners van de netwerken van gezondheidsorganisaties. Deze rol kan o.a. vervuld worden door: Medisch Centrum Zuid, VitaalNed, Topsportzorgcentrum (Omnium).

Randvoorwaarden

Vitale sportaanbieders

Er wordt tegenwoordig nogal wat gevraagd van sportaanbieders. Ook in dit Gronings Sportakkoord. Vele sportaanbieders hebben de basis op orde, en kunnen hun eigen leden voorzien in sportaanbod, maar een grote groep sportaanbieders schiet hier soms ook al in tekort. Ongeacht de grootte of de mate van vitaliteit van de sportaanbieders is er een veranderende vraag vanuit de bevolking. Om de huidige leden te behouden, andere doelgroepen te kunnen bedienen of gedifferentieerd sportaanbod te ontwikkelen heeft de sportaanbieder ondersteuning nodig. Dit kan in de vorm van een professional, die als verbinder acteert en in samenwerking met sportvereniging aanbod ontwikkelt en ondersteunt vanuit organisatiekracht of door gebruik te maken van de ondersteunende diensten die er al zijn. Dit zijn bijvoorbeeld de 'sportlijn' die door de Adviseur Lokale Sport geborgd wordt in de uitvoering van het Sportakkoord (middelen van NOC*NSF), verenigingsondersteuning van de bonden, verenigingsondersteuning door Huis voor de Sport Groningen, verenigingsondersteuning van Back2Basics. Tegelijk zorgen recente bezuinigingen bij de gemeente Groningen dat na 2020 samen met partners gekeken moet worden naar andere vormen van verenigingsondersteuning omdat de subsidie hiervoor wegvalt.

Integrale aandacht voor sport vanuit gemeente en maatschappelijke organisaties

Sport en bewegen wordt vaak gezien als een apart beleidsterrein, maar raakt ook vele andere beleidsterreinen als men kijkt naar de gemeentelijke portefeuilles. Sport en bewegen heeft een link met: Ruimtelijke ontwikkeling, wijk- dorpsvernieuwing, zorg & veiligheid, volksgezondheid, zorg & welzijn, jeugd & jeugdhulp, publieke dienstverlening, natuur, onderwijs, werk & participatie en evenementen. Tot op heden wordt vaak geconstateerd dat bij ontwikkelingen op wijk- en dorpsniveau er onvoldoende aandacht op een integrale wijze is voor sport en bewegen.

In dit Sportakkoord wordt nadrukkelijk de link gelegd tussen sportbeleid en het sociale domein waarmee de waarde van sport en bewegen voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken voor het voetlicht wordt gebracht. Het netwerk dat is ontstaan in het proces om te komen tot een Gronings Sportakkoord is zeer waardevol en biedt de gemeente Groningen mogelijkheden om de achterban te

consulteren om op integrale wijze maatschappelijke vraagstukken op te lossen. Dit betekent ook dat de gemeente dit netwerk kan betrekken bij het aanvragen van subsidies die raakvlakken hebben met het Gronings Sportakkoord.

Stuurgroep

Bij het proces om te komen tot dit Gronings Sportakkoord zijn meer dan 100 personen actief betrokken geweest. Na 1 november zal een stuurgroep zicht houden op de uitvoering van het Gronings Sportakkoord. In de samenstelling van de stuurgroep is rekening gehouden met een goede en representatieve vertegenwoordiging van alle organisaties en personen die vanuit verschillende domeinen betrokken zijn geweest. Dat heeft geresulteerd in een stuurgroep waarin 10 personen zitting nemen.

De rol van de stuurgroep is signalerend en initiërend. Zij komt tenminste 4 keer per jaar bij elkaar om de vorderingen in de uitvoering van het Gronings Sportakkoord te bespreken.

De stuurgroep neemt ook de besluiten ten aanzien van de uitvoering van het Gronings Sportakkoord en de besluiten die de stuurgroep neemt zijn bindend. Door betrokkenheid van vele partners bij de uitvoering van het Sportakkoord kan de stuurgroep niet verantwoordelijk worden gehouden voor de resultaten van het Sportakkoord. Verantwoording over uitvoering van projecten en activiteiten wordt afgelegd door de direct betrokken organisaties en personen.

De volgende personen nemen zitting in de stuurgroep:

Annemarie Wolzak	Operationeel manager Medisch Centrum Zuid
Margriet Kukler	Oprichter Kids United
Agnes Groen	Manager Sportcentrum Noord
Jouke Janze	Projectleider sport & bewegen WIJ Groningen
Bram Reudink	Voorzitter Sportkoepel Groningen
Marco Peters	Managing director Plaza Sportiva & mede eigenaar VitaalNed
Karin Kienhuis	Regio Directeur Alfa College Groningen
Rosanne Roeles	Mede eigenaar Stichting STOOT
Janny Dekker	Manager Jeugd en Sociaal Domein Huis voor de Sport
Margreeth Visser	Gemeente Groningen/Sport050

Mogelijkheden tot extra financiering voor uitvoering Gronings Sportakkoord

De ontwikkeling van een lokaal sportakkoord biedt mogelijkheden om ook via andere subsidieregelingen aanspraak te maken op financiering. Hiermee kan het totaal aan beschikbare middelen voor de uitvoering van de initiatieven uit het Gronings Sportakkoord vermeerderd worden. Dit zijn middelen die bovenop het uitvoeringsbudget van het Sportakkoord kunnen komen. Een kleine greep uit de mogelijkheden:

'Sportlijn' sportakkoord

Lokale sportaanbieders spelen net als gemeenten, maatschappelijke partners en eventueel het bedrijfsleven een belangrijke rol binnen het lokale sportakkoord. De Sportlijn is ontwikkeld door de gezamenlijke sport (Sportbonden, NL Actief en NOC*NSF) om samen clubs optimaal te versterken. Na de realisatie van een lokaal sportakkoord kunnen de clubs, hun kaderleden en vrijwilligers op verschillende manieren ondersteuning ontvangen om (nog) (beter) de ambities van lokale Sportakkoorden te realiseren. Deze ondersteunings-, begeleidingstrajecten en opleidingsmogelijkheden vergroten de toekomstbestendigheid, de zelfredzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid van clubs. De Adviseur Lokale Sport inventariseert de behoeften vanuit sportclubs, kaderleden en vrijwilligers en matcht deze met de services vanuit de gezamenlijke

sport. Via waardevouchers kunnen deze services worden ingewisseld. Tegelijkertijd verkent de Adviseur Lokale Sport met de lokale alliantie welke mogelijkheden het uitvoeringsbudget van de gemeentelijn kan bieden voor de inzet van services vanuit de Sportlijn. Ook kan de Adviseur Lokale Sport bijvoorbeeld een advies geven over de inzet van de buurtsportcoaches in de gemeente óf actief de verbinding zoeken met aanvullende verenigingsondersteuning (vanuit bijv. de gezamenlijke sport of de Rabobank). Voor meer info, [klik hier](#).

Uitbreiding Brede regeling combinatiefuncties

Sinds 1 januari 2019 is de regeling voor combinatiefuncties verruimd. De nieuwe regeling heeft een andere focus en er komt meer budget beschikbaar. Daardoor kan het aantal buurtsport- en cultuurcoaches in Nederland uitgebreid worden en kunnen de (nieuwe én huidige) functionarissen breder ingezet worden. De gemeente Groningen doet mee aan de verruimde regeling combinatiefuncties en werkt aan een plan om hier nader invulling aan te geven. Dit in afstemming met de maatregelen uit het Gronings Sportakkoord. Voor meer info, [klik hier](#).

Regionaal investeringsfonds

Het Regionaal Investeringsfonds mbo (RIF) stimuleert de samenwerking tussen scholen, de publieke sector en het bedrijfsleven. Het doel van het Regionaal Investeringsfonds (RIF) is om mbo-studenten nog beter voor te bereiden op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt, door hen al tijdens hun studie te laten werken met state of the art-technieken en -methoden. Met deze toekenningen zijn er sinds 2014 in totaal 119 samenwerkingsverbanden tot stand gekomen. Zij hebben vanuit het fonds in totaal ruim 108 miljoen euro ontvangen. Het bedrijfsleven, onderwijs en andere overheden hebben daarnaast 231 miljoen euro geïnvesteerd. Het Alfa College, Sport & Bewegen, is van plan een RIF aanvraag in te dienen eind november. Voor meer info, [klik hier](#).

Living Lab sociale innovatie

ZonMw stelt 25.000 euro beschikbaar voor maximaal 15 gemeenten die willen experimenteren met een 'living lab'-aanpak. Het ministerie van VWS en het Topteam Sport willen hiermee sociale innovatie stimuleren op het gebied van sport en bewegen. Hiervoor wordt al een aanvraag ingediend vanuit de Bewegende Stad, gericht op activering. Er wordt afstemming gezocht met de maatregelen uit het Sportakkoord. Meer info, [klik hier](#).

Literatuur

Rowe, Nicholas. F. (2018). Sporting Capital. Transforming sports development policy and practice. London and New York: Routledge.

Bijlage 1: Methode / Werkwijze

Vanaf juni 2019 zijn Bake Dijk en Patrick Kampherbeek als sportformaten aan de slag gegaan om samen met maatschappelijke partners een akkoord te sluiten: het Gronings Sportakkoord. Doel van het Gronings Sportakkoord is om de lokale samenwerking te vergroten en op die manier de kracht van sport en bewegen in de maatschappij nog verder te versterken.

Op 26 juni 2019 is er gestart met een bijeenkomst bij de gemeente Groningen. Hiervoor zijn beleidsadviseurs, gebiedsmanagers en programmamanagers van de verschillende domeinen uitgenodigd. Doel van de bijeenkomst was om informatie uit de wijken op te halen en verschillende beleidsterreinen enthousiast en betrokken te maken bij het ontwikkelen van een Gronings Sportakkoord.

In juli 2019 is er een kick-off bijeenkomst geweest. Hiervoor zijn er 120 personen uitgenodigd, waarvan er 60 personen aanwezig waren op de kick-off bijeenkomst. Uit de bijeenkomst zijn verschillende ambities en thema's naar voren gekomen.

Vervolgens zijn er in september op de verschillende ambities en thema's in totaal 4 werksessies onder leiding van de sportformaten georganiseerd waarop maatschappelijk partners zich konden inschrijven om mee te denken. De thema's die tijdens de werksessies centraal stonden waren 'iedereen doet mee (2x)', 'gezondheid' en 'dagelijks bewegingsonderwijs voor ieder kind'. 50 personen hebben deelgenomen van ongeveer 30 verschillende organisaties/sportaanbieders. Positieve gezondheid is daarbij een overkoepelende thema voor dit akkoord gebleken. Iedere inwoner van Groningen moet met plezier kunnen bewegen of sporten. Er is al veel aanbod in de gemeente Groningen en daarom liggen er kansen om vraag en aanbod zoveel mogelijk bij elkaar te brengen. Dit vanuit een wijkgericht perspectief en vanuit het perspectief van de sportaanbieder. De focus ligt op de doelgroepen 0-18 jaar, niet-actieve Groningers en mensen met een beperking.

Op basis van de uitkomsten in de werksessies zijn er in oktober 6 schrijfsessies georganiseerd waarin onder leiding van de sportformaten een laatste verdiepingsslag gemaakt. Hier hebben 50 personen aan deelgenomen. Tijdens deze sessies zijn de aanwezigen tot een voorzet gekomen voor de genoemde maatregelen en kansrijke projecten die in dit akkoord vermeld staan.

Het eerste concept van het Gronings Sportakkoord is met de leden van de stuurgroep gedeeld en besproken. Vervolgens is de definitieve concept versie van het akkoord gedeeld met alle betrokken partners.

Vanaf juli is het adressenbestand met contactpersonen van geïnteresseerden in het Gronings Sportakkoord gegroeid tot 150 personen. Deze personen zijn continue via de email op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen omtrent het Gronings Sportakkoord en hebben de mogelijkheid gekregen om hun inbreng te geven.

Op 1 november 2019 vindt de ondertekening plaats om 16.00 uur in Sportcentrum Kardinge. Ondertekening van het Gronings Sportakkoord is geen eindpunt in het proces, maar juist een startpunt voor verdere samenwerking en uitvoering.

De volgende organisaties hebben een bijdrage geleverd aan het proces om te komen tot het Gronings Sportakkoord:

Adviescommissie voor de sport
Alfa college, Sport & Bewegen
Amicitia
BC GO
Bslim
Celeritas Donar
FC Groningen
FC Groningen in de maatschappij
Fit Gaaf!
Gemeente Groningen
GLTB
Groninger Roeibond
Hanzehogeschool, Instituut voor Sportstudies
Huis voor de Sport Groningen
Jeugd Sportfonds Groningen
Kids United
KNLTB
KNVB
Medisch Centrum Zuid
Nevobo
NIC
Noord Nederlandse Golf & Country Club
Noorderpoort
Oranje Nassau Volleybal
Shin Bu Kan
Sport Science Instituut Groningen
Sportcentrum Noord
Sportkoepel
Sportpartij
Stichting BEA/UMCG
Stichting STOOT
SV Lycurgus
Topsporttalentschool
Topsportzorgcentrum (Omnium)
VitaalNed / Plaza Sportiva
VNN
Vv helpman
Werkgroep Toegankelijk Groningen
WIJ Groningen
Zeilvereniging VWDTP
Zwemvereniging Ten Boer
Zwemvereniging Trivia

Bijlage 2: Sporting Capital for all³

Ruim 25 jaar werkte Nick Rowe voor Sport England. Een internationaal hoog aangeschreven zelfstandig bestuursorgaan. Het houdt zich bezig met het ontwikkelen en invoeren van 'sport for all' programma's en sportstimuleringsprojecten. Jaarlijks gaat er zo'n dikke 300 miljoen pond om. Jarenlang was hij hoofd strategie & onderzoek van dit semi-publieke bedrijf. Sinds kort is hij als ZZP'er voor zichzelf begonnen. Hij wilde een slag dieper graven.

In zijn boek *Sporting Capital* zette hij met het oog hierop zijn koersverleggende visie op landelijke sportontwikkeling op papier. Voor de partners van het nakende sportakkoord in ons land een mustread. Volgens Rowe hebben de laatste tien jaar de beleidsinspanningen op het gebied van sportparticipatie geen echte veranderingen voortgebracht. Ondanks alle expertise en het vele geld dat er ingestopt is. De kloof tussen de hoger opgeleiden en de lagere sociaal-economische klassen is er wat de sportdeelname betreft niet anders op geworden. De ongelijkheid groeit eerder. De verschillen in sportbeoefening tussen de te onderscheiden bevolkingsgroepen worden groter en groter. Het nationale sportbeleid dient zijn inziens daarom op een fundamenteel andere leest geschoeid te worden. Niet langer monitoren van deelnamepercentages; maar dieper graven en op zoek gaan naar het 'verrijken' van de onzichtbare bron achter die oppervlakkige scorebord resultaten. Hoe komt het dat mensen al dan niet aan sport (blijven) doen? Naast een nadere bestudering van de vele onderzoeksgegevens over sportparticipatie verdiepte Rowe zich tevens in een aantal theorieën over de verschillende soorten kapitaal (sociaal, economisch, cultureel, menselijk) waarover mensen beschikken. Belangrijke moderne denkers als Bourdieu (socioloog) en Becker (econoom) bijvoorbeeld passeerden daarbij de revue. Op grond daarvan stelde hij specifiek voor de ontwikkeling van sportbeleid een 'nieuw' concept samen en muntte dit als sporting capital.

Een nieuwe kijk op sportontwikkeling

Voor Rowe is sport meer dan het louter bewegen en is sportbeleid heel wat anders dan healthy aging promotie. Sport is in zijn ogen een historisch gegroeid, betekenisvol en veranderbaar sociaal-cultureel ecosysteem. Om daar op een actieve en duurzame wijze aan deel te (kunnen) nemen heb je een specifieke voorraad aan fysieke, mentale en sociale kwaliteiten nodig. Sommige daarvan krijg je met je geboorte mee. Het merendeel echter zul je in de loop van je leven dienen te verwerven en verder ontwikkelen. Sporting capital is het geheel aan vermogens dat voor actieve sportdeelname nodig is en bijdraagt aan een duurzaam sportieve loopbaan. Dit sportieve kapitaal ontwikkelt zich op verschillende niveaus langs met elkaar samenhangende lijnen.

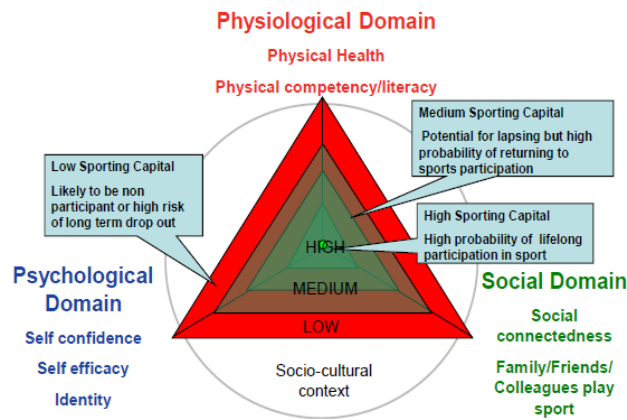
Op het micro niveau start het met de aangeboren (karakter)eigenschappen en enkele voor het individu kenmerkende kernkwaliteiten en drijfveren. Onder invloed van de sociale omgeving gaat de groei of stagnatie van het aanwezige participatievermogen verder. De naaste familie, de vriendengroep maar ook de school en de positieve/negatieve sportervaringen spelen een invloedrijke rol op dit meso niveau. De bredere sociaal-economische context en de welvaart- en welzijnsvoorzieningen op macroniveau bepalen tenslotte mede de hoogte van het opgebouwde sportieve kapitaal van (groepen) mensen. De langs deze wegen verworven vermogens verschillen van persoon tot persoon en van levensfase tot levensfase. Hoe (omvang)rijker de opgebouwde vermogens, hoe groter de kans op actieve en blijvende sportdeelname.

---

³ Dit is een bewerking van een tekst die door Adri Broeke op het platform SportKnowhowXL is verschenen op 22 mei 2018. [Zie hier de originele tekst](#)

Theoretical model of 'Sporting Capital'

The model suggests a dynamic interaction between physiological, psychological and social factors, all of which play a significant role in determining current and likely future sports participation. It is framed by the wider socio-cultural context in which people live

Op een schaal van 1 tot 10 kan de sporting capital index (sci) van individuen, communities of landen worden vastgesteld. Al dan niet in relatie tot de gemeten participatiegraad. Let wel, de hoogte van de sporting capital scores zijn bepalend voor de effecten op de daadwerkelijke sportdeelname. Zo gaan mensen met een sci-score (1-3) niet toenemend aan sport doen als 'externe' deelname barrières (waaronder: te duur, te ver weg, geen tijd etc.) aanzienlijk teruggebracht worden. Het inrichten van zogeheten *bewegvriendelijke plekken* leidt dan ook bij deze mensen zeker niet vanzelf tot gedragsverandering.

Kiezen voor sporting capital for all als stip op de horizon

Wil sportbeleid op termijn succesvol zijn dan is maatwerk bij het ontwerpen en realiseren van beleidsinterventies een eerste vereiste. Cruciaal daarbij is de juiste afstemming op de bij de betrokken aanwezige voorraad aan sporting capital. Iedere toename van 1 punt op de sci-score vergroot de kans op regelmatige sportdeelname met 2,3 keer, zo blijkt. Sportontwikkeling dient volgens Rowe minder door de bril van 'kansen of belemmeringen in de omgeving' gezien worden. Inzicht in het 'onbenut potentieel of groeivermogen van personen' is daarentegen van meer waarde voor het bevorderen van levensloopbestendige sportdeelname.

Onderbouwd met veel kwantitatieve statistieken en kwalitatieve analyses maakt de 'oude' beleidsonderzoeker duidelijk dat het met het 'sporting capital landscape' in de UK niet best gesteld is. De volwassen populatie scoort gemiddeld slechts een 5,7 op de index. De bovenste laag van de Engelse bevolking is goed voor een score van 6,0. De lower social class scoort gemiddeld een 5,3 op de schaal van 1-10. Slechts 20% van de populatie is 'very sporty' en scoort een 8 of hoger. Rowe veronderstelt dat niet alleen in Engeland de ongelijkheid in sportief kapitaal (te) groot is. Bij meer van hetzelfde beleid zal die kloof ook in andere landen alleen maar groter worden.

Om het sporting capital niveau voor alle lagen van de bevolking structureel op een hoger peil te brengen stelt hij een gedifferentieerd pakket aan (beleids)maatregelen voor. Deze sporting capital-led strategie richt zich op de sociale context en op de persoonlijke capaciteiten van de potentiële sporters. Meerdere partners en instanties zijn bij het opbouwen van de fysieke, mentale en sociale persoonlijke vermogens van de betreffende deelnemers betrokken. Het gaat daarbij om een samenhangend interventie repertoire. Enerzijds gericht op het terugdringen van externe deelname barrières en het

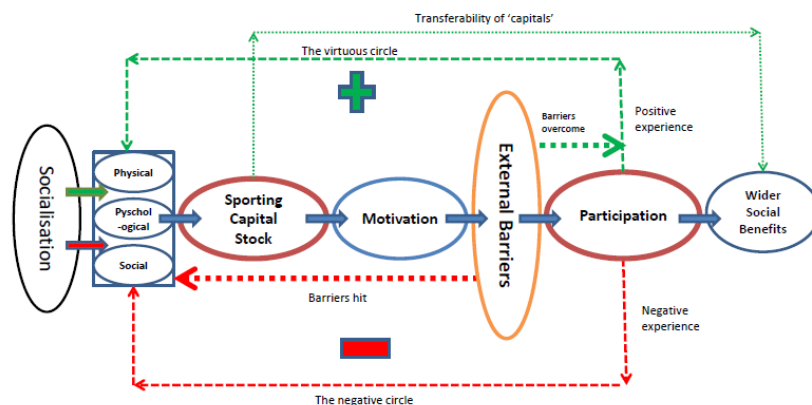
creëren van deelname kansen. Anderzijds bouwend aan het verrijken van de individuele vermogens. De focus dient steeds op het bouwen van sportief kapitaal en niet per se op de toename van sportparticipatie betrekking te hebben.

Er worden in het verlengde hiervan drie soorten beleidsinterventies beschreven. Voor de low sporting capital (1-3) groep bijvoorbeeld leg je het accent primair op het versterken van de eigen psychische capaciteiten (zelfvertrouwen↑). Werk daarbij met technisch relatief eenvoudige en/of fitness-georiënteerde sportvormen. Zorg voor groepsessies met deelnemers van hetzelfde geslacht en ongeveer gelijke fysieke prestatievermogens. Focus op succes beleven, taakgerichtheid en plezier beleven. Voor de benadering van de medium groep (4-7) en de high sporting capital groep (8-10) gelden weer geheel andere werkwijzen en inhoudelijke programma onderdelen.

Theorie van verandering als onderbouwing van nieuw sportakkoord?

Het jarenlang gekoesterde sport voor allen beleid bleek bij nader inzien theoretisch slecht onderbouwd. Aan nieuw toekomstbestendig beleid ligt een flinke dosis gedeelde kennis ten grondslag in de vorm van een theorie van verandering. Ook Rowe's beleidsconcept is op zo'n logisch raamwerk gebaseerd.

Sporting Capital theory of change

Daarmee wordt inzicht gegeven in de achterliggende processen en mechanismen van eerder behaalde en/of toekomstig beoogde beleidsopbrengsten. Wat het nieuwe landelijke sportbeleid in ons land de komende jaren teweeg zal brengen is nog de vraag. Bij de totstandkoming van het aanstaande sportakkoord zullen de verschillende partners hun belangen en kennis hoe dan ook op elkaar dienen af te stemmen. Wellicht dat Nick Rowe's goed onderbouwde en helder uitgewerkte *sporting capital theory of change* daarbij als overkoepelende visie of als inspiratiebron kan fungeren. Daarmee versterkt en benut het Rijk de kracht van sport voor alle Nederlanders vele malen.